

בג"ץ 5821/12 - פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה ואח'

בג"ץ 5821/12 - פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה ואח'עליון

בג"ץ 5821/12

פלונית

נגד

1. בית הדין הרבני האזורי חיפה

2. פלוני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

[03.01.2013]

כבוד השופטת ע' ארבל

כבוד השופט ס' ג'ובראן

כבוד השופט ח' מלצר

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרת:

עו"ד מ' ליפקין

בשם המשיב 2:

עו"ד מ' חשמונאי לופו

פסק-דין

עתירה לביטול פסק דינו של בית הדין הרבני האזורי בחיפה אשר השית על העותרת הוצאות בסך 1,000 ש"ח

במסגרת דיון בהליכי גירושין.

1. העותרת ובעלה, המשיב 2, פתחו בהליכי גירושין מקבילים. הבעל פתח בהליכים בבית הדין הרבני האזורי בחיפה (להלן: בית הדין), ואילו העותרת, בחלוף תקופה לא ארוכה, הגישה בקשות לבית המשפט לענייני משפחה בחדרה שקשורות אף הן בהליכי גירושין. הגם שדומה שלא הובררה סופית סוגיית הסמכות העניינית - אם היא מסורה לידי בית הדין או שמא לבית המשפט לענייני משפחה - התנהלו הליכים, נקבעו דיונים והתבקשו תגובות הצדדים באופן מקביל בפני שתי הערכאות. בין היתר, ציין בית המשפט לענייני משפחה כי-

"לכאורה תביעת המשיב כפי שהוגשה מיום 20/5/12 אינה עומדת במבחן המשולש הקבוע בפסיקה ובפרט נראה, לכאורה כי, הכריכה אינה כנה וכי המשיב נהג בחוסר תום לב. כאמור בהחלטתי לעיל ככל שחולק המשיב על סמכות בית משפט זה אשמע טענות הצדדים לעניין הסמכות בפתח הדיון שנקבע." (עמ' 2 להחלטה מיום 22.7.12).

2. לאחר שנתן בית הדין מספר החלטות לפיהן הסמכות העניינית נתונה לו לעת עתה, וזאת עד למתן תגובת העותרת, ובשל היעדר תגובה מצידה, לכאורה, להוראות בית הדין, עתר הבעל לבית הדין ב"בקשה למתן פסק דין בעניין הסמכות העניינית וחייב בביזיון בית הדין". בעקבות בקשה זו, פסק בית הדין ביום 23.7.12 כי שאלת הסמכות העניינית תוכרע כאשר תתקבל תגובת העותרת (להלן: פסק הדין). כמו כן, בפסק הדין נקבע כי העותרת לא מילאה אחר הוראות בית הדין, והושתו עליה בשל כך הוצאות לטובת אוצר המדינה.
- מכאן העתירה שבפנינו.
3. בעתירה, טוענת העותרת כי בית הדין השית עליה הוצאות מכוח סעיף 7א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956 (להלן: החוק), אשר מעניק לבתי הדין הדתיים סמכויות לפי פקודת בזיון בית משפט. לשיטתה, כיוון שהיא סבורה שההוצאות שהוטלו עליה נובעות מפקודת בזיון בית משפט, הרי שדין להתבטל לנוכח פגמים רבים שנפלו בהליך. כך, למשל, בית הדין לא הזמין את העותרת לדיון נפרד בנושא הביזיון, השית עליה את ההוצאות ללא אזהרה, ועוד כהנה וכהנה ליקויים אשר נפלו לכאורה בהליך הטלת ההוצאות. לפיכך, ומכוח סעיף 7א(ב) לחוק, המאפשר למי שהוטל עליו קנס על ידי בית הדין לפנות מייד לנשיא בית המשפט העליון, עותרת היא כעת לבטל את פסק הדין. כמו כן, מלבד נושא ההוצאות, טוענת העותרת באריכות גם "לגוף העניין", ונגד קביעת בית הדין בעניין הסמכות העניינית. בשל כל האמור, מבקשת העותרת לבטל את פסק הדין.
4. לעתירה התבקשה תגובת המשיב 2. בתגובתו, ביקש המשיב 2 לדחות את העתירה על הסף שכן, לדידו, הסכום שהושת על העותרת בבית הדין הרבני האזורי איננו בגדר קנס ולא ניתן מכוח פקודת בזיון בית משפט. כמו כן טען המשיב 2 שהעותרת פנתה לבית הדין הרבני הגדול בעניין זה.
5. לנוכח טענת המשיב 2 לפיה העותרת פנתה בהליך מקביל לבית הדין הרבני הגדול בעניין ההחלטה דנן של בית הדין, העותרת התבקשה ביום 22.11.12 להגיש עדכון באשר למצב הליכים, ככל שכאלה אכן מתקיימים, בפני בית הדין הרבני הגדול, תוך שבעה ימים. העותרת לא הגישה עדכון בסד הזמנים שנקבע. ביום 26.12.12 הגישה העותרת הודעת עדכון מבלי להסביר את סיבת האיחור בתגובתה. כמו כן, לא פירטה העותרת דבר לגבי השאלה אם מתקיימים הליכים בבית הדין הרבני הגדול בסוגיה דנן. בתגובתה ביקשה העותרת ליתן החלטה בעתירה ללא דיחוי.
6. עיינו בעתירה ומצאנו כי דינה להידחות על הסף בשל אי-מיצוי הליכים וקיומו של סעד חלופי בדמות ערעור לבית הדין הרבני הגדול (ראו למשל בבג"ץ 7/83 ביארס נ' בית הדין הרבני האזורי בחיפה, פ"ד לח(1) 673, 690 (1984)). יפים לכך דברי השופט א' פרוקצ'יה בבג"ץ 778/07 פלוני נ' בית הדין הרבני האזורי בירושלים, פס' 10 לפסק הדין (לא פורסם, 11.4.07):

"כלל הוא כי בית המשפט הגבוה לצדק לא יושיט סעד, מקום בו העתירה מוקדמת, ולוקה באי-מיצוי הליכים הפתוחים לפני העותר, בטרם פנה לבית משפט זה. ככל שנשוא העתירה הוא פסק דין שניתן בבית דין רבני אזורי, מיצוי הליכים משמעו העמדת פסק הדין לביקורתו של בית הדין הגדול (בג"ץ 4976/02 היועץ המשפטי לממשלה נ' בית הדין הרבני האזורי נתניה, פד"י נ(5) 345, 351-352). "... גם כאשר מצביע מתדיין על פגמים בהחלטה או בפסק הדין, מופנה המתדיין בראש ובראשונה אל ערכאת הערעור, שם יישמעו טרונותיו ויתוקנו הפגמים, אם תמצא בהם ערכאת הערעור ממש (בג"ץ 7/83 ביארס נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה, פד"י לח(1) 673, 691 (1984))."

כמו שם אף כאן, על העותרת לפנות תחילה לערכאת הערעור שם תוכל לשטוח טענותיה הן באשר לנושא ההוצאות שהושתו עליה, הן באשר לסוגיית הסמכות העניינית, בטרם היא פונה לבית משפט זה.

7. אמנם, העותרת סבורה שיש לפרש את פסק הדין כאילו הושתו עליה הוצאות מכוח פקודת בזיון בית משפט, ועל כן רשאית היא לפנות ללא דיחוי לנשיא בית המשפט העליון בהתאם לאמור בסעיף 7א(ב) לחוק. אולם, בפסק הדין נקבע כי ההוצאות מוטלות על העותרת "עקב הצורך להידרש לבקשות מיותרות ובזיון כלפי בית הדין". בחינת פסק הדין מעלה כי בית הדין לא פעל מכוח סמכותו לפי החוק ולא ביקש להשית על העותרת קנס מכוח פקודת בזיון בית משפט. בית הדין קובע במפורש כי ההוצאות המוטלות עליה נובעות מהתעלמותה מהוראותיו וחוסר תגובתה להליכים שהתקיימו שם - מה שהביא את הדיין להידרש לבקשות מיותרות מצד הבעל להבהרת המצב המשפטי בהליכים דן. בית הדין קבע שהתנהגותה של העותרת גורמת להשחתת זמנו ולפיכך ביקש לפצות את הקופה הציבורית על ידי הטלת ההוצאות. ברי כי החלטה כזו איננה בגדר הטלת קנס, על כל המשתמע מכך.

8. משנמצא כי דלת בית משפט זה איננה פתוחה בפני העותרת בשלב זה בשל אי-מיצוי הליכים וקיומו של סעד חלופי בצורת הגשת ערעור לערכאת הערעור המתאימה, הרי שגם אין לעתירה דנן בסיס להישמע לעת עתה לעניין סוגיית הסמכות העניינית לגופה. פשיטא שגם בעניין זה יכולה העותרת לפנות לערכאת הערעור המתאימה, בכפוף, כמובן, לסדרי הדין החלים שם.

9. כך או כך, בהתחשב בספק שהעלה בית המשפט לענייני משפחה באשר לכשרות הכריכה שביקש לעשות הבעל בבית הדין, כמו גם באשר לעמידתו במבחן המשולש ותום ליבו, דומה שאכן מתעורר ספק בעניין הסמכות העניינית. אשר על כן, נראה שיש מקום לשקול בחיוב להעניק לעותרת הזדמנות להעלות את טענותיה בעניין הסמכות בפני בית הדין, ובמקרה הצורך, בפני בית הדין הרבני הגדול.

העתירה, איפוא, נדחית. העותרת תישא בהוצאות המשיב 2 בסך 3,000 ש"ח.

ניתן היום, כ"א בטבת התשע"ג (3.1.2013).